

ನೇಸರು

ತಿಂಗಲೋಲೆ
ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮುಂಬೈ

NESARU TINGALOLE

Vol XVII - 3-4

ಮಾರ್ಚ್-ಏಪ್ರಿಲ್ 1999

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯ 4ನೇ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ	2
ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆ	● ರಮಾ ಕೃಷ್ಣ 3
ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್‌ನ ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬದ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಸಮಾರಂಭ	● ಸುಮಾ ದ್ವಾರಕನಾಥ 4
ಹೊಸ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಡು	● (ಸುಭಾಷಿಣಿ) 6
ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಹಾಗೂ ಮುನ್ನೋಟ (ಉಪನ್ಯಾಸದ ಸಾರಾಂಶ)	● ರಮಾ ಕೃಷ್ಣ 7
ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮನ	● ಉಮಾ ರಾವ್ 9
(ಹರಿ)ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ 7	● ರಮಾ ಕೃಷ್ಣ 11
ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತ	14
ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಏಳನೆಯ ಬ್ಲಾಸ ಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ	16

The Mysore Association, Mumbai

393, Bhaudaji Road, Matunga, Mumbai-400 019.
Tel.: 402 46 47 • Grams: "KARUNADU"

ಓದುಗರ ಓಲೆ

ಮಾನ್ಯರೇ,

ತಮ್ಮ 'ನೇಸರು' ಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ರಮಾಕೃಷ್ಣರವರ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲೇಖನವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧವೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ದೈತದರ್ಶನವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ, ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ಲೇಖಕರ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭೆಯ ದ್ಯೋತಕ. ಹಾಗೆಯೇ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ ವಿಕಾಸಗಳು, ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಕಾಲ, ಕೊಡುಗೆಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತುಂಬ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ.

ಆದರೆ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 12ನೇ ಶತಕದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶಿವಶರಣರ ಪ್ರಭಾವವೂ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಪ್ರಚೋದನೆ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನೂ ಲೇಖಕರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರುತ್ರಿತ್ತೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಓಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಾಸಿಕದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಸಂತೋಷ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇತಿ, ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,
ಎನ್. ಚಾಲಕೃಷ್ಣ

9-12-98

ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಶ್ರೀಯುತ ಚಾಲಕೃಷ್ಣರವರಿಗೆ ರಮಾಕೃಷ್ಣರ ಉತ್ತರ ಮಾನ್ಯರೇ,

'ನೇಸರು'ವಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದದ್ದು. ನೇಸರುವನ್ನು ಓದಿ ಅದರಲ್ಲಿಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ, ಲೇಖನ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ತೂಗಿನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ. ತಮ್ಮ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡುವೆ. ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯಕಾರರಾದ ಶಿವಶರಣರು ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ವಚನ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿಯಾಗಿತ್ತು, ಕನ್ನಡದ ಕಂಪು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರದಾಸರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಹರಡಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೂ ಉಗಾಭೋಗಗಳು ಶಿವಶರಣರ ವಚನವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ, ನೇರಮಾತು ಚಿಕ್ಕ ರಚನೆಗಳು ಎಂದೂ ಸಹ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದಯಮಾಡಿ ಗಮನಿಸಿ. ನನ್ನ ಲೇಖನ ಮಾಲೆ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡುವೆ. ನಮ್ಮ ಓದುಗರ ಸೂಚನೆ, ಸಲಹೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸುಸ್ವಾಗತ. ಖಂಡಿತ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

— ಶ್ರೀಮತಿ ರಮಾ ಕೃಷ್ಣ.

ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೆಯ 4ನೇ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ

ದಂಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಶ್ರೀ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಅಮೃತ್ ದೇಸಾಯಿ ಪೂಜಾ ಬದ್ಧರಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾ. 18-4-1999 ನೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರಮಾಥಿ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯದಂದು ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದ ದಿನದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಯ್ತು. ಈ ವರ್ಷದ ಪೂಜೆಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದವರು ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ನಿನ ಸಕ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ದೇಸಾಯಿ

ದಂಪತಿಗಳು. ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ, ನವಗ್ರಹ ಪೂಜೆಗಳಾಗಿ ನಂತರ ಗಣಪತಿ ಹೋಮ, ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಆದಮೇಲೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸಾದ ವಿನಿಯೋಗವಾಯ್ತು.

ದೇಸಾಯಿ ದಂಪತಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕನಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ತಾ. 3-4-1999ರ ಸಂಜೆ ಮುಂಬೈನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಮತ್ತು ಚಿದಂಬರ ದೀಕ್ಷಿತರ ಶಿಷ್ಯ ವೃಂದ ಇವರ ಸಂಯುಕ್ತ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ N.K.E.S.ನ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಮೀಮಾಂಸೆ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯ್ತು. ಬಿಡುಗಡೆ ಗೊಳಿಸಿದವರು ಡಾ| ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಅರ್ತಿಕಜೆಯವರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತಿ ಪ್ರಸಾದರ ವಾಗ್ಗೇವಿಸ್ತುತಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯ್ತು. M.A.N. ಪ್ರಸಾದ್‌ರವರು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಚ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದರು.

ಗಣೇಶ ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರಿಂದ ಅತಿಥಿಗಳ ಪರಿಚಯವಾಯ್ತು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್‌ರವರು ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಲಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವನ್ನೂ, ಅಂಡಾಳ್ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕಂಚಿಕಾಮಕೋಟಿ ಪೀಠ 'ಮಣಿ ಸುವರ್ಣ ಮಹಾರತ್ನಶ್ರೀ' ಎಂಬ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ತುಳುಗಾದೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ Ph.D. ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

ಡಾ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಅರ್ತಿಕಜೆ ಅವರು ಡಾ. ಚಿದಂಬರ ದೀಕ್ಷಿತರ ಕೃತಿ 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಮೀಮಾಂಸೆ' ಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಇತರರು M.A.N. ಪ್ರಸಾದ್, S. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ವಸಂತಕುಮಾರ್ ತಾಳೆಜೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಅರ್ತಿಕಜೆಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯಿಂದ ದೂರವಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮ್ಮ ನುಡಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಲು ಪಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರಮ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಬಿಡುಗಡೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಕಷ್ಟವಾಗಿರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಇಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷ. ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿ, ಕವನಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇಂತಹ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಗೆ ದೊರೆಯದು. ಇಂತಹ ಕೃತಿ ರಚನೆಗೆ ಆಳವಾದ ವಿದ್ಯಾತ್ಮು, ಅಧ್ಯಾಯನ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಅದು ಚಿದಂಬರ ದೀಕ್ಷಿತರಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ಅಂತಹ ವಿದ್ವತ್ ಪರಂಪರೆ

ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ದುಡಿದ ಶಂಭಾ ಜೋಶಿ, B.M. ಶ್ರೀ, ಪಂಚೆ ಮಂಗೇಶ್‌ರಾಯರಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಾಣ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ವಿದ್ವತ್ ಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳು ಇಂದು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿದಂಬರ ಕೃತಿ ಬಂದಿದೆ. ದೀಕ್ಷಿತರು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭರ್ತ್ಸು ಹರಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತು ಹುಟ್ಟುವ ವಿಧಾನ ಹೇಳಿ ಓಂಕಾರ ಶಬ್ದದ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತು ವಾಕ್ ಇವುಗಳ ವಿವೇಚನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಮಾತು ಅರಿವಿನ ನೆಲೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಚೆಲುವಿನ ನೆಲೆಯೂ ಆಗಿದೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಮಾತು ಕಲಿಯದೆ ಉಳಿಯದು' ಎಂದು ಇಂದಿಗೆ ಹೊಂದುವ ಮಾತನ್ನಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಆಕೃತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕೃತಿಯಿಲ್ಲ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ, ಮಲೆಯಾಳಂ, ತೆಲುಗು ಇವು ಹೇಗಾಯ್ತು ವರ್ಣ ಎಂದರೇನು? ವಾಕ್ಯ ಮಾತು, ಧಾತು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ Ph.D. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೃತಿಯೆಂದು ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಕೃತಿಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುನೀತಿ ಉದ್ಯಾವರ ದೀಕ್ಷಿತರ ಕೈ ಕೆಳಗೆ Ph.D. ಮಾಡಿದವರು. ದೀಕ್ಷಿತರನ್ನೂ ಅವರ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಅವರು ನನಗೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣನಂತಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದಾಗ ಈ ಕೃತಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ನಂದಕ್ಕ (ಶ್ರೀಮತಿ ನಂದಿನಿ ದೀಕ್ಷಿತ್)

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಡಾ. ಚಿದಂಬರ ದೀಕ್ಷಿತರ ಪತ್ನಿ ನಂದಾ ದೀಕ್ಷಿತರಿಗೆ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಚವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಇರುವಾಗಲಾದರೂ ಬಂದದ್ದು ಸಂತಸವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯನವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಈ ದಿನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನನಗೆ ಅವರು ಗುರುಗಳಲ್ಲಾ; ಆದರೆ ನಮ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಕಾರಣ ಅವರು ನಮಗೂ ಗುರುಗಳೇ. ವೈಸೂರು

ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷ ತಾಳ್ಮೆಜೆಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಒಂದು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ರೀಮಂತ ಮನೆತನದಿಂದ ಬಂದ ನಂದಕ್ಕ ದೀಕ್ಷಿತರ ಬಾಳು ಬೆಳಗಿ ಅವರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ನಂದಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ನಮ್ಮಂತವರಿಗಲ್ಲಾ ಅವಲಕ್ಕಿ ಚಹಾ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ನೆನೆದರು.

ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಾದ ದಾ. ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಅತಿಥಿಗಳೆ ಅವರು ಸಭೆಯನ್ನು ದೇಶಿ 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಮೀಮಾಂಸೆ'ಯ ಗುರುಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ನಿನ ಬಂಗಾರ ಹಬ್ಬದ ಸವಿನೆನಪಿಗೆ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರೆಂದು ನೆನೆದರು. ಬಿ.ಎ. ಸನದಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ವಿದ್ಯಾಂಸರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಕೃತಿ. ವಿದ್ಯಾಂಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಅಜಾತತತ್ರ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ, ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದವರೆಂದು ನುಡಿದರು.

ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಮುಂಬೈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ತಂದವರೆಂದು ಸ್ಮರಿಸಿದರು.

ಬಿ. ಡಿ. ಜೋಶಿಯವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ದೀಕ್ಷಿತರು ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಕವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಸಿ 'ಶ್ಯಾಡೋ ಪ್ಲೇ' ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ನಂದಾ ದೀಕ್ಷಿತ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಒಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ಮುಗ್ಧ ಗೃಹಿಣಿಯ ಚಿತ್ರ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಬಿ. ಆರ್. ಮಂಜುನಾಥರವರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಇಂದು

ಶಬ್ದೋತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬ ವಿಷಯ ವೊದಲು ತೀನಂಶ್ರೀಯವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ದೀಕ್ಷಿತರು ಆದನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಭಾಗ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಜಿ.ವಿ.ಕೆ. ರಾವ್ ಮತ್ತು ದೀಕ್ಷಿತರ ಪ್ರಮದಿಂದ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯ್ತು. ಈ ಕೃತಿ ಶತಮಾನದ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.

ವಿಭಾಗದ ದಶಮಾನೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಪತ್ರ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೆವು. ವಿಭಾಗದಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರ ಸಂಶೋಧನ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹೊರತರಬೇಕು ಹಾಗೇ ದೀಕ್ಷಿತರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಒಂದು 'ನಿಧಿ' ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು. ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ವಿಚಾರವೂ ಇದೆ ದೀಕ್ಷಿತರಿಂದ 4ದತ್ತಿ ನಿಧಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಮತಿ ದೀಕ್ಷಿತರು (ನಂದಕ್ಕ) ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಧಾರವಾಡದ ಫೇಡಾ ಹಂಚಿದರು.

— ರಮಾ ಕೃಷ್ಣ

MATRIMONIALS

Alliance invited for Kannada Madhwa Brahmin girl, 25 years. B.Com. CA IIB Part I working in State Bank of India, Mumbai, Fair looking good habits, smart and well built. Vishwamitra Gotra. Required Kannada Brahmin boy upto 30 years, well qualified, employed from good family settled in Mumbai, Apply box No. 168.

***

Alliance invited for Madhwa Deshastha Brahmin girl (Marathi speaking) B.Sc. & Post graduate 25 years, 5'1". Slim, wheat complexion, Bhardwaja Gotra, Shravana Nakshatra 2nd pada, Working as Asst. Executive in a reputed company in Mumbai, Groom should be graduate & above / professionally qualified from a respected family. Apply Box No. 169.

***

Alliance invited for a Smartha Brahmin Boy B.Sc., 27 years, 5'9" Kashyapa Gotra. working in the Marketing Division of a large M.N.C. Girl should be graduate, working or non working Apply Box No. 170 or contact Phone No. 512 3537 (R)

FOR ALL YOUR DOMESTIC AND INTERNATIONAL TRAVEL ARRANGEMENTS

CONTACT

AUGUST TRAVEL SERVICE

Agents For
INDIAN AIR LINES,
EAST WEST,
MODI LUFT &
JET AIRLINES

REGD. OFFICE:
3/15 ASHIANA, SECTOR 17,
VASHI, NEW BOMBAY.
PHONE: 768 25 91 * 768 25 58
767 09 02

GRAMS: AUGTRASERV
ALSO AT:
2/16, KABBUR HOUSE,
SION (E), BOMBAY-400 022.
PHONE: 407 29 84 * 409 35 73
* 407 77 50

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್‌ನ ಬಂಗಾರಹಬ್ಬದ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಸಮಾರಂಭ

● ಸುಮಾ ದ್ವಾರಕಾನಾಥ್

'ನಿಜವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದೆ ನಾವು ಭಾಷಾವಲಯದ ಬದುಕು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.'

ಎಂದು ಮೊದಲ ದಿನದ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಲೆ (೧೯೯೯)ಯನ್ನು ಆರಂಭ ಮಾಡಿದ ಭಾನು ಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಡಾ. ಯು. ಆರ್. ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಮುಂಬೈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು

ಉದಾಹರಿಸಿದರು. ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ cultural policy ಯಿಂದಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಫಾಸರ್‌ನ ಓದಿದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಒಂದು ವಾತಾವರಣ ಎಲ್ಲಿದೆ, ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಜನ ಪಂಪ, ರನ್ನರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರು. ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದ, 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣಿತ ಮತಿಗಳ್'

ಎನ್ನುವ ಮಾತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ 'Indian culture is passing through illiteracy ಎಂದು

ಹೇಳಿದರು.

'ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜವೇ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಪಡೆದ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದೀ (ಪ್ರಭುತ್ವದ) ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಚರಿಸದಿರುವ ಕನ್ನಡ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದಲೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಲೇಖಕನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಭಾಪೂರ್ವಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಒತ್ತಡ, ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರೂ, ಅಪ್ರಭಾ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಧ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ 'regret' ಕೂಡ ಕಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರು.

ಪ್ರಭಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಅನಿವಾರ್ಯ, ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಹಳೆಯ ಮೌಲ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಘರ್ಷಣೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪಂಪನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಕಾರಂತ, ಕುವೆಂಪು, ಮಾಸ್ತಿ, ಕೃಷ್ಣ ಅಲನಹಳ್ಳಿ ಇವರುಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದರು.

'ಈ ಘರ್ಷಣೆ, ತಳಮಳದಿಂದಲೇ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಭಾರತ

ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರರಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಡಾ. ಯು. ಆರ್. ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರನ್ನು ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ ಆಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪ್ರಶ್ನೆಗುಚ್ಚವನ್ನು ನೀಡಿ ಆಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನ ಬಂಗಾರ ಹಬ್ಬದ ದತ್ತಿ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಸಲುವಾಗಿ ವಡಾಲದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾ. 16 ಎಪ್ರಿಲ್‌ರಂದು ಸಂಜೆ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ ಇದು ಬಹಳ ಮೌಲಿಕವಾದ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನುಳ್ಳದ್ದು. ನಾವು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅದರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಪಡಿಸಿದರು. ಪಂಪ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನಂತಹವರು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

'ಕವಿ ರಾಜ ಮಾರ್ಗ'ದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಅದು ಒಂದು unique ಕೃತಿ ಎಂದು

ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುತ್ತಿರುವ 'ಭಾನು ಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ವಿಜೇತ ಡಾ. ಯು. ಆರ್. ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರು.

ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕೇತ. ಬಂಡಾಯ, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳೂ ಹೊಸಕಾಲದ ದಾಖಲೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಕಾರಂತ, ಕುವೆಂಪು ರವರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಇಂದಿನ ಭಾಸ ಶಾಬ್ದಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರೆ, ತತ್ತ್ವ ಭಾಸದ ಶಾಬ್ದಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ಡಿ.ವಿ. ಬಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಿಸುಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರು.

ಎರಡನೆಯ ದಿನದ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗ ದೇಶಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಮನೆಯ ಮುಂಬಿನ ಜಗುಲಿಯಂತೆ ಮಾರ್ಗ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆ ಪಡೆದರೆ, ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿನಂತೆ ದೇಶಿ, ವಿಶಿಷ್ಟತೆ, ಆತ್ಮೀಯತೆಗೆ ಎಡೆಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪಿನೊಂದಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಿತ್ತಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಿತ್ತಲಿದೆ, ಎಂದು 'ಅಡಿಗರ structure ಮಾರ್ಗವಾದರೂ texture ದೇಶಿ ಎಂದು ಉದಾಹರಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಹಾನಗರ ಎಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಮುಂಬಯಿ ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಉಗ್ರಾಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತನ್ನಾಡಿದರು.

ಭಾರತೀಯ ಅನುಸಂಧಾನದ ಮನಸ್ಸು, ನಾಶವಾಗುವ ಅಪಾಯದ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ, ಏಕ ಭಾಷೆಯ ಒತ್ತಾಡ ಅತಿಯಾದಾಗ, ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೇ ಅನೇಕತೆ ಅತಿ ಆದಾಗ ಏಕತೆ (Globalisation)ಯ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ. ಎಂದು ಭಾಷೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ

ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತೆ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದರು.

ಉಪನ್ಯಾಸದ ಅನಂತರ ಸಂವಾದ ಇದ್ದು ದರಿಂದ ಕೇಳುಗರ ಸಂಶಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಜಗುಲಿ, ಹಿತ್ತಲಿನ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಡಾ.ಮುಂಬುನಾಥ್ ರವರು ಈಗಿನ ಲೇಖಕರಿಗೆ, ಹಿತ್ತಲ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ, ಅದು ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ನಕ್ಕು ನುಡಿದರು.

ಮುಂಬುನಾಥ್ (ಮುಂಬಯಿಗರ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ - ನೇರವಾತು) ಲೇಖಕನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಮನುಷ್ಯನ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಹಾರಿಕೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು.

ಪರಿಹಾರ ಸಿಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳಿದದ್ದು ಡಾ. ರಘುನಾಥ್ ರವರದ್ದು. ಕನ್ನಡದ ಅನುಸಂಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ (ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಒಪ್ಪದೆ ಅವರ ನಿಲುವು, ಪಂಪನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುವುದು' ಬೇರೆಯೇ ರೀತಿಯ ಆಯಾಮ ಪಡೆದು ವಿವಾದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಳಿದರೂ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ಉಪನ್ಯಾಸದ ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರರೊಡನೆ ನಡೆದ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತಿರುವ ತ್ರೀಮತಿ ರಮಾ ಕೃಷ್ಣ.

ಹೊಸ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಡು

ಹೂವೆ ಹಾಡ ಹಾಡಿದಂತೆ
ಹಸಿರು ಮಾತನಾಡಿದಂತೆ
ಬಳ್ಳಿ ತನ್ನ ಭಾವವೆಲ್ಲ

ನಿನ್ನ ಮೂಲಕ
ಹೇಳುವಂತೆ

ಹಾಡುತ್ತಿರುವೆ

ಯಾವ ಸ್ಮರ

ಯಾವ ರಾಗ

ಯಾವ ಶೃತಿಯಿದು.

ಹಸಿರು ಲೋಕಕೆ

ಹೊಸತು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆವೆ

ನಿನ್ನ ಈ ಹಾಡು

ಯಾರ ವಚನವಲ್ಲ

ಯಾರ ರಚನೆಯಲ್ಲ

ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಾಳ

ದಿಂದ ಬಂದ

ಹರುಷ ಗೀತೆಯು

ನನ್ನ ಮನವ ಮೀಟ

ಮೀಟ ಮಿಡಿದ ಹಾಡು

ನಿನ್ನದೇ ಆದ ಧಾಟಿ

ಯಾವುದಿಲ್ಲ

ಆದಕೆ ಸಾಟ

ಹಚ್ಚಿ ಹಸಿರ ನಡುವೆ

ಕುಳಿತು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ

ಹಾಡುತ್ತಿರುವೆ

ನೀಡಲೆಂದು

ಯಾವ ಸೂಚನೆ

ಯಾವ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದೆ

ಏನು ಸಂದೇಶ ತಂದೆ

ಕಳುಹಿಸಿಹರು

ನಿನ್ನ ನಿಂದು

ಯಾರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ?

ಮನವ ಕದ್ದು ಹಾರುತ್ತಿರುವೆ

ಬರಿದು ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ

ಮರಳಿ ಬಿರುವುದೆಂದು

ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ.

(ಸುಭಾಷಿಣಿ)

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಹಾಗೂ ಮುನ್ನೋಟ

(ಡಾ. ಯು. ಆರ್. ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಸಾರಾಂಶ)

● ಶ್ರೀಮತಿ ರಮಾ ಕೃಷ್ಣ

Modern World Systemನಲ್ಲಿ ತನ್ನತನವನ್ನೂ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡಿಗ ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಇಂದು ಕಸೋವಾದ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಟೋ ಭಾಳ ಸರಿಯೇ? ಯುಗೋಸ್ಲೋವಿಯಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಹಿಂಸಾಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಈ ತಪ್ಪುತಿಪ್ಪು ಇಂದು ಯಾವುದಾದರೂ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆಯೇ? ಕಾನೂನು ಇದೆಯೇ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲ !

'ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ದೇಶವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ದೇಶ ಕ್ರಮೇಣ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ'

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿಯೂ, ಆದಿಪತ್ಯ ನಡೆಸುವವರೂ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿ. ಈ ಜನಗಳನ್ನು ನಾಗರೀಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೂ ಮಾಡುವುದೇ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಎಂಬ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಾನ್ ಸ್ಕೂವರ್ಸ್ ಮಿಲ್ ನಂತಹ ಉದಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೂಡ. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು (ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದು) ಸರಿ. ಅವರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವುದೇ ಸರಿ. ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರತೀಯ ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿದವ ಈತ !

10 ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ, ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಇನ್ನೂ ಕಾಡು ಜನವಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾಗರೀಕರಾಗಿದ್ದ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ತಿದ್ದಲು ವಿದೇಶಿಯರು ಬೇಕೇ? ಕೇರಳದ ನಾರಾಯಣ ಗುರಿವಿನಂತಹ ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷರ, ಮೇಧಾವಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನಮಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ವಿದೇಶಿಯರಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಬೆರಗಾದ ವಿದ್ಯಾವಂತರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಬಿಂಡಿತಾ ಉಳಿದಿದೆ. ವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೆ ಹೇಗೆ ವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅವಿದ್ಯಾವಂತರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು. ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಚ್ಚಾಸ ದೇವ, ತುಕಾರಾಂ, ರಾಮದಾಸರು, ನಾವುದೇವ ಮುಂತಾದವರ ವಾಣಿಯನ್ನು ಅವಿದ್ಯಾವಂತನೂ ಅರಿಯಬಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲೇ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಡಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಉದ್ಭ್ರಂಧವಿರಲಿ, ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಸಾರವಿರಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ.

'ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ' ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು. ಅಸಂಸ್ಕೃತರಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ. Indian Culture is preseverd by illiterates' ಅಂದರೆ ನಾನು illitrecyಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವೆನೆಂದಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಭೂತಾಧಾನೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಂದ ಉಳಿದಿದೆ. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಜನ ತಮ್ಮ ನ್ಯಾಳುವವರ ಭಾಷೆ Greatest language in the world ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಅವರ ನ್ಯೂನತೆ. ಇವರು ಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ಜನ ಇವರಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆ ಬೇಕಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆ, ಜನ ಸಂಚರಿಸಿದರೂ ಭಾಷೆ ಸಂಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು T.V. ಮುಖಾಂತರ ಹಿಂದಿ ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಂಚರಿಸದ ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಆಧುನಿಕ ಸವಲತ್ತು ದೊರೆಯದಿರುವ ಭಾಷೆಗಳು ಮರಾಠಿ, ಕನ್ನಡ, ಗುಜರಾತಿ, ಬಾಂಗ್ಲಾ, ತೆಲುಗು ಈ ಗುಂಪಿನವು.

ಭಾರತ ಮೇಲ್ವೃತ್ತಿಯವರ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಭಾಷಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಬೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಜನ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದು ಅವರು ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮವನ್ನಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಹಿಂದಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆ ಬಾರದವ ಅವಿದ್ಯಾವಂತನೇ?

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆ ಮಾತು ತುಳು. ಇವರನ್ನು 'ನಡು ವಿಂ ತಿಲ್ಲಾಯ' ಎಂದರೆ ನಡುವಿನ ಮನೆಯವನು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಆಚಾರ್ಯ ಶಂಕರರ ಮನೆಮಾತು ಮಲೆಯಾಳ. ಅವರೂ ಕೂಡ ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿಯೂ, ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಗೂ ಬಳಸಿದರು.

ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಮನೆಮಾತು ತಮಿಳು. ಅಕ್ಕಾರರುಗಳ ಪಾಶುರಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರು. ಅಕ್ಕಾರರುಗಳು ಶೂದ್ರರು. ಇವರು ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಇವರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಅನೇಕ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಹೊರಗೆ ಆಡುವ ಮಾತು ಬೇರೆ. ರಾಮಾನುಜಂ ಬರೆದಿರುವಂತೆ.

ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳು (ಹಸಿವಾದಾಗ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ) ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್. ವಿದ್ಯಾವಂತ ತಂದೆ 200 ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕು ! ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅಂದು ಚಲಿಸುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಿವಾನಗಿರಿಗೆ ತಮಿಳರನ್ನು ಕರೆಸಲಾಯ್ತು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ತಮಿಳು ಮನೆಮಾತಿನವರು ಅಧಿಕಾರವರ್ಗದವರೂ ಬಂದರು. 100 ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಬಂದ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮ ಉದ್ಭಾವ ಲೇಖಕರುಗಳಾದ ಡಿ. ವಿ. ಜಿ., ಪ್ರ.ತಿ.ನ., ಮಾಸ್ತಿ ಇವರೆಲ್ಲರ ಮನೆಮಾತು ತಮಿಳಾದರೂ ಇವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರ ಮನೆಮಾತು ಕನ್ನಡವಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಧುನಿಕ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಮೊದಲು ಇದ್ದದ್ದು'

ಆಗ ಇಂದಿನಷ್ಟು ಆಧುನಿಕ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಡಿತ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಲಿಪಿಯಲ್ಲಿತ್ತು ಬಹಳ ಹಿಂದೆ. ಇಂದು ದೇವನಾಗರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ವ್ಯಾಕರಣವಿದೆ. ಅದು ಭಾಷೆಗೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಾಕರಣ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಮಾತನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಇಂದು ಜಾಗತಿಕ ಹಿಡಿತ ಬಿಗಿಯಾಗಿದೆ.

ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ರೋಂ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯದ ಹಿಡಿತವಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. 500, 600 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜರ್ಮನಿಯ 'ಮಾರ್ಟಿನ್ ಲೂಥರ್ ಕಿಂಗ್' ಬೈಬಲ್‌ನ್ನು ಜರ್ಮನಿಯ ಭಾಷೆಗೆ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿದ. ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಭಾಷೆ ಇದ್ದಿತು. ಈತ ಯಾವುದನ್ನು ಆರಿಸಿದನೋ ಅದೇ ಭಾಷೆ ಜರ್ಮನಿಯ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯಾಯ್ತು.

ಇದಾದ ನಂತರ (ಬೈಬಲ್ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ನಂತರ) ಯೂರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದವು. ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಹೊರಬಂದುವು. ನಂತರ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಡಾಂಟಿ, ಮಿಲ್ಟನ್‌ನಂತಹ ಮಹಾನ್ ಲೇಖಕರು, ಕವಿಗಳು, ನಾಟಕಕಾರರು ಬಂದರು.

ಮಿಲ್ಟನ್ ಕವಿ ಪ್ಯಾರಡೈಸ್ ಲಾಸ್ತ್‌ನಂತದನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದವನು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಳಿಯುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಅನುಮಾನದಿಂದ ಕೆಲ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೆಸರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಾಂಸದ ಹೆಸರು ಫ್ರೆಂಚ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಕಾರಣ ಫ್ರೆಂಚ್ ಆಳುವವರ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಿದ್ದು ಭಾರತಕ್ಕೆ I.C.S. ಅಭೀಷರುಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭೋದಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಾಕಿ ಭಾಷೆ ಸಂಚರಿಸದ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿತ್ತು. ಯೂರೋಪ್ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ವಾದಾಗ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಡಾಂಟಿಯಂತಹ ಮೇಧಾವಿಗಳು ಬಂದರು. ಇವರು ಲ್ಯಾಟಿನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆಯೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ' ಅಂತಹುದೊಂದು ಕೃತಿ. ಸಂಚರಿಸುವ ಭಾಷೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದೊಂದಿಗೆ ಸಂಚರಿಸದ ಭಾಷೆಯಾದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. (Negotiation) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಂಡಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ದೇಶಿ ಸೊಗಡು ಎರಡನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಕವಿ + ರಾಜ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನಮ್ಮ ವಚನಕಾರರು. ಉಪನಿಷತ್ತಿನ

ಸಾರದೊಂದಿಗೂ ಕಾಶ್ಮೀರದ 'ಶೈವಸಂ' ನೊಂದಿಗೂ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಅದಿಕವಿ ಪಂಪ ವ್ಯಾಸ ಭಾರತದೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸೃಜನಶೀಲನಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಅನುಕರಣೆ, ನಿರಾಕರಣೆ ಎರಡೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅನುಸಂಧಾನವೇ ಸರಿ. ಮೊದಲು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದೊಂದಿಗೆ, ನಂತರ ಉರ್ದು ಪರ್ಶಿಯನ್, ನಂತರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ B. M. ಶ್ರೀಯವರು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣಾಂಗಿ ಇದೆ. ಅನುಸಂಧಾನದ ಮನೋಭಾವ ಇದೆ. ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂದು ಆರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ? ಇದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಕಾರರು. ಕೇಳುಗರ ಮುಂದಿಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆ...

ಒಂದು ಮನೆ. ಆ ಮನೆಯ ಬೀದಿಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಜಗುಲಿ. ಜಗುಲಿಯಿಂದ ಒಳಗಡೆ ನಡುಮನೆ ನಂತರ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ, ದೇವರ ಮನೆ, ನಂತರ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಹಿತ್ತಲು. ಬಾಗಿಲಿನ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಗಂಡಸರ ಸಭೆ ಸೇರುವುದು. ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಪನ ಚರ್ಚೆ ಜಗುಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗಾಗಲಿ ದೇವರ ಮನೆಗಾಗಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಇವರು ಹೋಗರು. ಮನೆ ಹೆಂಗಸರು ನಡುಮನೆ ದಾಟಿ ಜಗುಲಿಗೆ ಬರಲಾರರು. ಅವರ ವ್ಯವಹಾರವೇನಿದ್ದರೂ ಅಡಿಗೆಮನೆ, ದೇವರ ಮನೆ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ. ಒಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳು, ಕೂಲಿ ಹೆಂಗಸರು ಇವರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾತು ಕಥೆ.

ಜಗುಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಜಕೀಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಮಾರ್ಗಿಯಾದರೆ (ಗಂಡಸರದ್ದು)

ಹಿತ್ತಲು ರಹಸ್ಯ, ಒಳದನಿ, ನೋವು ನಲಿವು ಹೃದಯ ಸ್ಪಂದನ ಇವು ದೇಶಿ (ಹೆಂಗಸರ ಪ್ರಪಂಚ)

ಬಾಲಕರಾದ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಜಗುಲಿಯ ಆಡಳಿತ, ಪ್ರಭುತ್ವವಾದ ಮಾರ್ಗಿಯನ್ನೂ ಹಿತ್ತಲಿನ ದೇಶಿ ರಹಸ್ಯ, ಒಳದನಿ (ಪಿಸುಮಾತು) ಹೃದಯ ಸ್ಪಂದನದ ಪಿಸುಮಾತು ಇವೆರಡನ್ನೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಕಂಡವರು.

ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಪಿಸುಮಾತು ಕೇಳದವ ಲೇಖಕನಾಗಲಾರ.

ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಹಿತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅದು ವಿದ್ಯಾವಂತರ

ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಹಿತ್ತಲಿನ ಭಾಷೆ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಜಗುಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜಭೀತಿ. ಮಾರ್ಗಿದೇಶಿ ಎರಡರ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದಾಗಲೇ ಉತ್ತಮ ಲೇಖಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ತಮ ಕೃತಿ ಅವನಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೇಗೆ ರಾಜಕೀಯ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಮುಖ್ಯವೋ ಹಾಗೇ ಹೃದಯ ಸ್ಪಂದನ, ಮೆಲುನುಡಿ, ಪಿಸುಮಾತೂ ಮುಖ್ಯ.

ಸೃಜನ ಶೀಲವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇವೆರಡರ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡರ ನಾಗಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ನಾಗಮಂಡಲ ದಂತಹ ದಂತಕಥೆಗಳು ನಮ್ಮ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ನಾಡರು ಜಾನಪದ ಮೂಲದ ಕಥೆಯನ್ನಾರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮಾರ್ಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾರ್ಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಗಳನ್ನು ತಲಪುವುದು. ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದುದು. ಮಾರ್ಗೀ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದೇಶೀ ಸೊಗಡಿರಬೇಕು. ನಾಗಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪದ ಸಂಪರ್ಕ (ನಾಗದೇವತೆ)ದಿಂದ ತಾನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ಸಾಧಿಸಿ ಗಂಡನೂ ಅದನ್ನು ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಹಾದರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ದಿಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಥೆ. ಈ ಜಾನಪದ ಮೂಲ ಕಥೆ ಮಾರ್ಗೀಯ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಗಳನ್ನು ತಲಪಿತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಹೆಚ್ಚು ದೇಶೀ ಎನ್ನಿಸುವ ಕವಿ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೂರರು ಇಡೀ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವರು ಇವರು ದೇಶೀ ಯೊಂದಿಗೆ ಮಾರ್ಗೀಯ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿ ವಿಶ್ವಕವಿಯಾದರು. ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹಾನಗರ ದೊರೆತಿದೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳೆರಡೂ ಉಂಟಾಗಿದೆ. A.K. ರಾಮಾನುಜಂ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 3,000 ರಾಮಾಯಣವಿದೆ ಕೆಲವು ಲಿಖಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಒಂದು ದೇಶಿ ರಾಮಾಯಣದ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ಪುಟ 105)

ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮನ

— ಉಮಾರಾವ್

ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು.

ಅಂದು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಸಭೆಯೊಂದು ಸೇರಿತ್ತು. ಸಭಾಂಗಾರವೂ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಜ್ಜಾಗಿತ್ತು. ಹಣ್ಣು, ಹೂವು, ಧೂಪ, ದೀಪಗಳ ನಡುವೆ ಧೀಮಂತ ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಕೌಶಿಕರ ಚಿತ್ರ. ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡವರು ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದವರು ನಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಯರಾದ ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು. ಕೌಶಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದವರು ಪ್ರೊ. ಎಸ್. ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮ, ಡಾ. ಎಚ್. ಕೆ. ರಂಗನಾಥ್, ಶ್ರೀ ಬಿ.ವಿ.ಕೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರುಗಳಂಥ ದಿಗ್ಗಜರು.

ಇಂದು ನೃತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿರುವ 'ಸನಾತನ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ'ದ ಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಕೌಶಿಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ, 'ಸನಾತನಿ'ಯಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು ತ್ಯಾಮಲಾ ಭಾವೆಯವರ ಇಂಪಾದ ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಯಿಂದ. ನಂತರ ಗುರು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹೂ - ಹಣ್ಣುಗಳ ಅರ್ಪಣೆ, ಸುಭಾಷಿಣಿ ಅವರಿಂದ ನೃತ್ಯ. ಹೀಗೆ ಸಾಗಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಮೆರುಗು ತಂದಿದ್ದು ಅವರು ಅರ್ಪಿಸಿದ 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ನಾಟ್ಯ'ದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ. ಇದು ಕೌಶಿಕರ ಸೃಜನ ಶೀಲತೆಗೆ, ಚೇತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆ. ಶಚೀದೇವಿಯವರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ Through the medium of dance, he opened up the whole world of vedanta when he taught Bharat natya.

ಕೌಶಿಕರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹಾಸನದ ಬಡಕುಟುಂಬ

ಒಂದರಲ್ಲಿ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಹೋದ ಇವರ ನಾಟ್ಯ ಕಲಿಯುವ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನಂಜನಗೂಡು ರಾಜಮ್ಮ ನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಆಗಾಧ ಪ್ರತಿಭೆ, ಅಶ್ವರ್ಯಕರ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಭರತನಾಟ್ಯದ ಮೇಲೆ ಓಡಿತ ಪಡೆದ ಕೌಶಿಕ ಅವರು ಮೊದಲು ಕಲಿಸಿದ್ದು ಪ್ರಭಾತ್ ಶಿಶುವಿಹಾರದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ. 'ಸನಾತನ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ' ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಕೂಸು. ಅದು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು 1951ರಲ್ಲಿ ಶಂಕರಪುರದಲ್ಲಿ. ಆಡಳಿತ ಗುರುಕುಲದಂತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕರಿಂದ ಭರತನಾಟ್ಯ ಕಲಿತವರು ಹಲವಾರು ಮಂದಿ. ಎಂತಹ ವಿದ್ಯಾಂಸರಾಗಿದ್ದೂ ಹೊಸಹೊಸತನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಹುಚ್ಚು ಕೌಶಿಕರಿಗೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ

ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಗೀಳು. ಓದಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸೃಜನವದವರೇ ಅಲ್ಲ ಕೌಶಿಕರು. ಹಾಗಾಗಿ, ಅವರು ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಅಂತಃಪುರ ಗೀತೆಯನ್ನು ನೃತ್ಯ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರು. ಅಲ್ಲದೆ, ತ್ಯಾಗರಾಜ ಪಂಚರತ್ನ ಕೃತಿಗಳಾದ ನಾದಿಂಚಿನೆ ಮತ್ತು ಜಗದಾನಂದಕಾರವನ್ನು ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕೂಡ. ಇವರು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿ 'ಚೂರ್ಣಕ' ಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದರು. ತಾನ, ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಸ್ವಾತಿ ತಿರುನಾಳ್ ಅವರ 'ಪನ್ನಗೇಂದ್ರ ಶಯನ' ವನ್ನೂ ನೃತ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಇವರೇ ಮೊದಲು ತಂದಿದ್ದು. ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ದೆಹಲಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಅಹ್ಮಾನಿತರಾದವರಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಮೊದಲಿಗರು. ಭರತನಾಟ್ಯದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಯಾಮವನ್ನು ನಾಟ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಭರತ ಮುನಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಯೋಗದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ವೇದಗಳ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದವರು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿರುವ ಇವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಕೌಶಿಕರ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಇಂದೂ ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಕಲೆಯ ಮೂಲಕ.

ವಿದ್ಯಾನ್ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ ಶರ್ಮ ಅವರು ಕೌಶಿಕರ ಸೌಹಾರ್ದ, ರಸಿಕತೆ, ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಗೌರವಗಳನ್ನು ನೆನೆದರು. 1952ರಲ್ಲಿ ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅವರ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಧಾರಾವ್ ಅವರಿಂದ ಹೂವಿನ ಅರ್ಪಣೆ.

ಫೋಟೋ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಗೀತಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವಿದ್ಯಾನ್ ರಂಗನಾಥ್ ಅವರು.

ಕಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಶಿಸ್ತು ಪರಿಣತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಹುಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ಶರ್ಮರು ಛಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರೊ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಕೌಶಿಕರೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ಆ ಮೇಧಾವಿ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭರತನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರು ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರು.

ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಆದ ಪರಿಚಯ ಸ್ನೇಹವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು ಡಾ. ರಂಗನಾಥ್ ಹಾಗೂ ಕೌಶಿಕರ ನಡುವೆ. ತುಂಬು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಾವು ಕಲಿತಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಧಾರ ಎರೆದ ಕೌಶಿಕರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ, ಆ ಪ್ರತಿಭಾ ಶಾಲಿ ಕರ್ಪೂರದ ಹಾಗೆ ಉರಿದು ಬೆಳಕನ್ನು ಕೊಟ್ಟು

ಬೂದಿ ಬಿಡದೆ ಉರಿದು ಹೋದವರೆಂದು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಬಿವಿಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕೌಶಿಕರ ದಿಟ್ಟತನ, ಸಂಸ್ಥೆ ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಅವರು ತೋರಿಸಿದ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸೈರ್ಯವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು.

ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಸುಲೋಚನ ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನೊಂದಿಗೆ ಕಲಿತ ದಿನಗಳ ಆತ್ಮೀಯ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ವೇದ ಅವರು ಕೌಶಿಕರ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಕೃತಿ 'ಭರತನಾಟ್ಯ ದಿಗ್ಗರ್ಶನ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೌಶಿಕರ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದ ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಗಿಯಿತು.

ಅಂತಹ ಒಂದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಜೆಯನ್ನು

ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ 'ಸನಾತನಿ'ಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವರು ನಮ್ಮವರೇ ಆದ ಗೀತಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್. ಕೌಶಿಕರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಲ್ಲದೆ, ಬರಹಗಾರರು, ಕಲಾವಿದರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ 'ಸನಾತನಿ' ಒೇಗೇ ಹಲವಾರು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಅಂದಿನ ಸಂಜೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೆಂದರೆ 'ಸನಾತನಿ' ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಫೋಟೋ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಖ್ಯಾತಿಗಳು, ವಿಶೇಷ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಚಿತ್ರಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆ ಸಂಜೆಯ ವಿಶೇಷ ಒಳನೋಟ ದೊರಕಿತು.

(ಫೊಟೊ ಕೆಲವು)

ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಹಾಗೂ ಮುನ್ನೋಟ

ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಸೀತೆ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು. ರಾಮಾನೂ ಅವಿದ್ಯಾವಂತನೇ.

ರಾಮ ಸೀತೆಯನ್ನು ನೀನು ಸುಕುಮಾರಿ ಕಾಡಿಗೆ ಬರಬೇಡ ಕಾಡಿನ ಕಪ್ಪೆ ಸಹಿಸಲಾರೆ ಎಂದಾಗ ಅವಳು ನಾನು ಬಂದೇ ಬರುವೆ ನೀನು ನನ್ನ ಪತಿ ನೀನಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಾನು ಎಂದು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ಹೇಳುವ ಮಾತಿದು 'ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸೀತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ನಾನೇಕೆ ಬರಬಾರದು'? ಇದು ದೇಸಿ ಸೊಗಡಿನ ಪ್ರಕರಣ.

ಮಾರ್ಗೀ ದೇಸಿ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ನಮ್ಮನ್ನಾಳುವವರ ಭಾಷೆಯೊಂದಿಗೇ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆಸಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇ ನ್ಯೂನತೆ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಕ್ಕು ಆ ಜನಕ್ಕೇ ಇರಬೇಕು. ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನಾ ಕ್ರಮಿಸಿದ ಚೀನಾಕ್ಯಾಗಲೀ ಭಾರತವನ್ನಾ ಕ್ರಮಿಸಿದ ಬ್ರಿಟೀಷರಿಗಾಗಲೀ, ಇಂದು ಕಾಸೋವಾದಲ್ಲಿ ಧಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕ್ವಿಂಟನ್ (ಅಥವಾ ನ್ಯಾಟೋ)ಗಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಶೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಕನಕದಾಸರ ಕಾಲವಿಂಥಲೂ ವರ್ಗಕಲಹ ಇದೆ. ಅದು ಕನಕದಾಸರ 'ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ವರ್ಗ ಕಲಹ ಅಂದು, ಇಂದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಇರುವಂತಹುದು. ಇಂತಹ ಕ್ಷಿಪಣಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಅಕ್ರಮಣಕಾರರ ಆ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರರು, ಕೇಳುಗರ ಮುಂದಿಟ್ಟರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವುದು ಒಬ್ಬರ ಕೆಲಸವಲ್ಲ, ಅಪಾಯದ ಘಂಟೆ ಬಾರಿಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು !!!

ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಭಾಷಿಣಿ. ವಿವರ ಶಬ್ದದೇವಿ, ಗೀತಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಸುಲೋಚನ ವರಾಲಯ

ಶ್ರೀ ಕನಕದಾಸರು

ಕಾಲ : ಇವರು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮ ತಿಥಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಇವರು ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವವಾಡಿದವರು. ಪುರಂದರದಾಸರ ಮತ್ತು ವಾದಿರಾಜರ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಇದಕ್ಕೆ ಇವರ ಮತ್ತು ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಪುರಂದರದಾಸರು ದೈವಾಧೀನರಾದದ್ದು 1565ರಲ್ಲಿ. ವ್ಯಾಸರಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೈವಾಧೀನರಾದದ್ದು 1539 ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಕುಹಯೋಗವನ್ನು 1521ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ್ದು. ಪುರಂದರದಾಸರು ಕಾಲವಾದ ವೇಲೂ ಕನಕದಾಸರು ಜೀವದಿಂದಿದ್ದರೆಂದೂ ಸಹ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಸಂಶೋಧಕರು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ 15ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಇವರ ಜನ್ಮವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇವರು ವೋಹನ ತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನ ಜನ್ಮ ತಿಥಿಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವ ಆನಂದ ಸಂವತ್ಸರಮಾಘಶುದ್ಧ ನವಿ ಪಂಚಮಿ, ಅದಿವಾರ, ಸ್ವಾತಿ ನಕ್ಷತ್ರದೇ ಎಂದು ಕಾಣಿಸಿರುವುದೇ ಕನಕದಾಸರ ಜನ್ಮ ತಿಥಿಯೆಂದು ಸಂಶೋಧಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕ್ರಿ.ಶ 1486, 87ನೇಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಆನಂದ ಸಂವತ್ಸರವಿದ್ದಿತೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಹರಿದಾಸರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಸ್ತಾನ :
 ಪುರಂದರದಾಸರ ಬೊತೆಯಲ್ಲೇ ಕನಕದಾಸರ ಹೆಸರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ನಮಗೆ ಬಂದರೂ, ಮಧ್ಯ ಮತದವರು ಇವರನ್ನು ಯಮಾಂಶರು (ಯಮನ ಆಂಶರು) ಎಂದು ಗೌರವಿಸಿದರೂ, ಇವರಿಗೆ ಹರಿದಾಸ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಹರಿದಾಸ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ವೆನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. (ಕನಕನ ಕಿರಣ, ಕಾ. ತ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣ (ಸಂಪಾದಕ), ವಾದಿರಾಜರು, ಪುರಂದರದಾಸರು, ಮಹೀಪತಿರಾಯರು (ದಾಸರು) ವಿಜಯದಾಸರು, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ಗೋಪಾಲ ದಾಸರು, ಪ್ರಸನ್ನವೆಂಕಟದಾಸರು ಮುಂತಾದ ಹರಿದಾಸರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾನವೀಯ ವಕೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಬೊತೆಗೆ ದೈತದರ್ಶನದ, ಮಧ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ, ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಕನಕದಾಸರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದರ್ಶನ, ಮನವೀಯತೆ, ಸಮ್ಯಕ್ ದೃಷ್ಟಿ (ಸಮಗ್ರ) ದೈವಭಕ್ತಿ, ನೀತಿಯುತ ಸಹಚಾಳಿ,

ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ

(ಭಾಗ - 2)

●ರಮಾಕೃಷ್ಣ

ಉನ್ನತ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಕೌಲ್ಯಗಳ ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಇದೆ. ಇದರ ಬೊತೆಗೆ ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಮತದ ಬಗ್ಗೆ ದುರಾಗ್ರಹವಾಗಲೀ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ ವಾಗಲೀ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಇವರು ವ್ಯಾಸರಾಯರಿಂದ ಹರಿದಾಸದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು, ನಂತರ ಆನೆಗೊಂದಿಯ ತಾತಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದರೆಂಬುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರು ಮೊದಲು ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಗುರುಗಳಾದ ತಾತಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಹಂಪೆಗೆ ಬಂದರೆಂದೂ, ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರಾಯರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಕೈಕೊಂಡರೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಇವರ ಮತಾಂತರ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಾ ಮತವನ್ನು ಸಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣುವ ಮನೋಭಾವ ಇವರನ್ನು ಹರಿದಾಸರ ಪಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿರಿಸಿತೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಿವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ರಾಗ : ನಾಟ ರಘುಪೆ ತಾಳ
 ಶರಣು ಶರಣು,
 ಶರಣು ದಶರಥ ರಾಮದೂತಗೆ,
 ಶರಣು ಕಪಿ ಕುಲ ಧೀಶಗೆ,
 ಶರಣು ವೈಷ್ಣವ ಮತ ವಿಲಾಸಗೆ
 ಶರಣು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಗೆ
 ವಾರಿಧಿಯನು ದಾಟಿ ವೇಗದಿ ವನವ ಕಿತ್ತಾತಗೆ
 ಮೇರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅಸುರರ ಸಂಹರಿಸಿದ ರಣ ಶೂರಗೆ
 ವಾರಿಬಾಕ್ತಿ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ವರದ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ನಿತ್ತಗೆ,
 ಧೀರತನದಲಿ ಅಕ್ಷಕುಮಾರನ ಪ್ರಾಣವ ಕೊಂಡಗೆ
 || ೧ ||
 ರಾಜ ಸೂಯನ ರಚಿಸ ಬೇಕೆಂದು ರಾಜರ ಸೀಳಿದಾತಗೆ
 ರಾಜ ಮುಖಿಯರ ರಕ್ಷಿಸಿ ಮೃಗರಾಜಗೆ ಒಲಿದಾತಗೆ
 ತ್ರಿಜಗ ವಂದಿತ ದೇವಗೆ ಸಜ್ಜನ ಪ್ರೀಯ ಎನಿಪಗೆ
 ರಾಜ ಧರ್ಮಗೆ ಅನುಜನಾದಗೆ ರಾಜಪೂಜಿತ ರಾಜಗೆ
 || ೨ ||
 ಧಾರಿಣಿಯೊಳು ದೈತರೆಂಬ ದೂರ್ವಾದಿಗಳ
 ಪತಿಯಾದವಗೆ |
 ಮೂರೇಳು ಮತವನೆಲ್ಲ ಮುರಿದ ಧೀರ ಮಧ್ಯರಾಜಗೆ
 ಸಾರಸ್ವತಗಳೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿ ಸೂರೆ ಮಾಡಿದಾತಗೆ
 ಊರ್ವಿಯೊಳು ವರದೇವತಾ ಧೀಶ ಕೇಶವ
 ದೊರೆದಾಸಗೆ || ೩ ||

ಈ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ ಹನುಮಂತನಿಗೂ ಎರಡನೆಯಚರಣ ಧರ್ಮರಾಯನ ಅನುಜ ಭೀಮನಿಗೂ ಮೂರನೆಯ ಚರಣ ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಅವತಾರಕ್ರಯವನ್ನು ಮಧ್ಯಮತ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ.

ಈ ರಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ರಾಗ : ಪಂತು ವರಾಳಿ ಆದಿತಾಳ
 ರಾಮಾನುಜರೇ ನಮೋ ನಮೋ
 ಸ್ವಾಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರೂಪ ನಮೋ ನಮೋ
 ಪಿಡಿದರೆ ದಂಡಿಕಾ ಪಿಪ್ಪಿ ಮೃದಿಕಾ
 ನಿಡುಶಿಖಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದ
 ತೊಡೆದ ದ್ವಾದಶನಾಮ ಶ್ರೀ ಚೂರ್ಣದಿ ಒಪ್ಪುವ
 ಒಡೆಯ ರಾಮಾನುಜರೇ ನಮೋ ನಮೋ |
 ಪಂಕಜ ನಾಭನೆ ಪಾವನ ಮೂರುತಿ |
 ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನೆನವರ ಪಾಲನೆ |
 ಮುಂಕೊಂಡು ಶೃತಿಮತ ಚಾರ್ವಾಕರ ಗೆದ್ದ |
 ಓಂಕಾರ ಮೂರುತಿ ನಮೋ ನಮೋ |
 ಕೇಶವ ಪಾದಾಂಬುಜ ಮಧುಕರಾ |
 ಪಾಪಂಡರ್ವಿಗರೆಲ್ಲ ಗುರು ತಿಲಕ
 ಶೇಷಾವತಾರಿ ಮುನೀಶ ವಂದಿತ ಆದಿ
 ಕೇಶವ ಮೂರುತಿ ನಮೋ ನಮೋ || ೬ ||
 ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮತ ನಂಬುವ ಅವತಾರಕ್ರಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ
 (1) ಆದಿಶೇಷ (2) ಲಕ್ಷ್ಮಣ (3)
 ರಾಮಾನುಚಾರ್ಯರು.
 ಈ ರಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.
 ರಾಗ : ಆರಭಿ
 ಶಿವ ಶಿವ ಶಿವ ಎನ್ನಿರೋ ಮೂಜಗದವರೆಲ್ಲ
 || ಪಲ್ಲವಿ ||
 ಶಿವ ಶಿವ ಶಿವ ಎನ್ನಿರೋ
 ಆಗಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮೂಲಜಪವಿದು ಶಿವ ನಿಮ್ಮ
 || ಅನು ||
 ರೋಗದ ಮೂಲವ ಕಡಿಪ ಔಷಧವಿದು ಶಿವ
 ಮನುಜ ಜನ್ಮದಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮೈಮರೆದಿರಬೇಡ
 ಶಿವ ನಿಮ್ಮ (1)
 ತನು ಮನ ಪ್ರಾಣವ ವ್ಯರ್ಥವ ಮಾಡದೆ ಶಿವ
 ಅಪರಾಧವ ಕೋಟಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾದರೆ ಶಿವ ನಿಜ(2)
 ಉಪವಿತ ರೋಮಿತರಿಯದ ಜಪವಿದು ಶಿವ
 ಭುವನಕೆ ಬಲ್ಲಿದರಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶಿವ ನೀವು
 (3)

ಭುವನ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಶಿವ ಗುರುಲಿಂಗಿ ಜಂಗಮ ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಶಿವ ಮುಂದೆ (4)

ಪರಮಾತ್ಮನ ನೀವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಶಿವ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಸದ್ಗುರುವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶಿವ ನೀವು ತಪ್ಪಿ ಅದಿಕೇಶವನ ಕೂಡಬೇಕಾದರೆ ಶಿವ

ಆಚಾರ್ಯ ಶಂಕರರನ್ನು ಈಶ್ವರನ ಅವತಾರವೆಂದು ಅದ್ವೈತಿಗಳು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇವರು 'ಜಂಗಮ' ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ಜಂಗಮರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಕನಕದಾಸರು ಹರಿದಾಸರೂ ಹೌದು. ಕವಿಗಳೂ ಹೌದು. ಅವರ ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ತೋತ್ರ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಶ್ರೀ ಗಿರಿಜೇಶ್ವರ ನಾತ್ಮಾಭಿರಾಮ ಸದ್ | ವಾಗೀಶ ಪಿತ ಪರಂಧಾಮ ||

ಕಾಗಿನೆಲೆಯರಂಗ ಸುರಸಾರ್ವಭೌಮ ಸತ್ಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸೋ ಪೂರ್ಣಕಾಮ ||

ಈ ವಿಷ್ಣುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಭಾಗವತ ಪಂಥದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಭೇದವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಒಪ್ಪಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದಂತಾಗಿದೆ. ಕಾಗಿನೆಲೆಯ ರಂಗನಿಗೆ ಸುರ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದಾದೊಡನೆ.

"ಶ್ರೀ ಮದ್ಗುರುರಾಯ ದುರಿತವಿಚೇಯದು |
ಷ್ಯಾಮ ವಿಚ್ಛೇದನಾಹ್ನಾದ
ತಾಮಸಗುಣನಾಶ ಸಾತ್ವಿಕೋಲ್ಲಾಸ ಶ್ರೀ |
ರಾಮಾನುಜ ಮುನಿ ಶರಣಂ ||

ಎಂಬುದಾಗಿ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಮುಂದೆ

'ಅರ್ಕನೋಳಾಟವೇ? ತಾಕ್ಕ್ರೂನ ಕೂಡೆ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ಮೇಳವಿಪ್ಪುದೇ? ತರ್ಕಕೆ ರಾಮಾನುಜರೊಳುವಾದಿಸಂ | ಪರ್ಕ ನಿಲ್ಲುವುದೇ? ನಿಲ್ಲಲಿರುದು!

ಎಂದು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ

'ಈ ರೀತಿ ಪೆಂಪು ವಡೆದ ಸದ್ಗುರು ಕರ |
ವಾರಿಬೋದ್ಧವ ಶಿಷ್ಯ ಜನರ ನಾಲ್ಕಗೆ ಫಲವೀವ
ತಾತಾ | ಚಾರಿಯರಡಿ ಗೆರಗುವೆನು |

ಎಂದು ರಾಮಾನುಜೀಯ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ತಾತಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಕನಕದಾಸರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹರಿದಾಸ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಇವರು ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವೇನಿಸದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ ಭಾವಸಾರವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮತಾ ಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರನ್ನು ಸಂತರೆನ್ನಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. (ಕನಕದಾಸರ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು. ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚುರಾವ್ ಬೆಂಗಳೂರಿ)

ಇವರು ದಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯಾರಿಂದ ಪಡೆದರು, ಇವರ ಗುರುಗಳಾರು ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಿಲ್ಲ. ಇವರ ಸಮತಾ ಭಾವವೇ ಇವರಿಗೆ ಹರಿದಾಸ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿತು ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕನಕ ದಾಸರ ಚಾತಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣ :

ಇವರ ಚಾತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ. ಹೊಸಕರ ದೊರೆಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ 'ಲಕ್ಕುಂಡಿ'ಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗಲೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ರಾಮಾನುಜೀಯ ಪಂಥದವರ ಪ್ರವೇಶವಾಯ್ತೆಂದೂ, ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿರುವ ತಿರುನಾಮ ಆ ಕಾಲದ ನೆನಪನ್ನು ಕೊಡುವುದೆಂದೂ, ಅರಸರು ಅನುಸರಿಸಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೈಕಳೆಗಿನವರು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಸಹಜವಾದ್ದರಿಂದ ರಾಮಾನುಜೀಯ ವೈಷ್ಣವ ಪಂಥವು ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ವಿಜಯ ನಗರದ ಸಾಳುವ - ತುಳುವ ಮನೆತನದ ಸಾಂವ್ರಾಟರುಗಳು ರಾಮಾನುಜೀಯ ವೈಷ್ಣವ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಿದ್ದು ಮೇಲಾಳುಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಲಾಳುಗಳು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ವಾಂಡಲೀಕರಣ, ಅಧಿಕಾರವರ್ಗದವರು, ಸೈನಿಕರು ಕೂಡ ಈ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅನೇಕ 'ಭತ್ತಿಯ' ಹಾಗೂ 'ದೇಸಾಯಿ' ಕುಟುಂಬಗಳು ಆನೆಗೊಂದಿಯಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದು ರಾಮಾನುಜೀಯ ಪಂಥದವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ದೇವ ದೇವಿಯರನ್ನು ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರೂ, ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಆನೆಗೊಂದಿಯಿಂದ ಬರುವ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿರುನಾಮವಿಟ್ಟು ಕಾಣಿಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ

ಗಂಡಸರೆಲ್ಲಾ ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರೆಂದೂ ಇಂತಹ 'ಭತ್ತಿಯರು ನಾಯಕರು ಅಥವಾ ನಾಯಕ ಮಕ್ಕಳ ಬುಡ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕನಕದಾಸರು ಸೇರಿದವರೆನ್ನುವುದೇ ಸೂಕ್ತ. 'ನಾವು ಕುರುಬರು ನಮ್ಮ ದೇವರು ಬೀರಯ್ಯಾ' ಎಂಬ ಅವರ ರಚನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಕುರುಬರೆನ್ನುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವರು ಈ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರುಬನೆಂದೂ ಈ ಮಾನವಕೋಟಿ ಅವನಿಂದ ಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿಗಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ರಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಮತ್ತು ಹುಚ್ಚುರಾಯ ಶರ್ಮರು ತಮ್ಮ 'ಕನಕದಾಸರ ದೇವರ ನಾಮಗಳು' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಕರ್ನಾಟಕ ಭಕ್ತಿವಿಜಯ'ದ ಕತೃಗಳಾದ ಬೇಲೂರು ಕೇಶವದಾಸರು, ಬೀರಪ್ಪನನ್ನು (ಈಶ್ವರ) ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶೈವರು ರಾಮಾನುಜೀಯ ಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಎರಡನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಂತಾದರು. ಆ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಕನಕದಾಸರೆಂತಲೂ ಅವರು 'ಅಂಡೇ ಕುರುಬ'ರೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಕನಕದಾಸರು ದಾಸದೀಕ್ಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮೊದಲು ವೀರಜೀವನ ನಡೆಸಿದವರೆಂದು ಅವರ ರಚನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನು ನಾಯಕರೆಂದು ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ಇದೆ. ಉದಾ :- ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮದಕರಿ ನಾಯಕ ಕೆಳದಿಯ ಶಿವಪ್ಪನಾಯಕ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವರು 'ಕನಕ ನಾಯಕ'ರೇ ಸರಿ. ಇವರ ವೀರಜೀವನದ ರಚನೆ ಗಮನಿಸೋಣ. ಇವರು ಮೊದಲು ಡಕಾಯಕ ರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಅವರ ಇಷ್ಟದೈವ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ದಾಸನಾಗೆಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಕೇಳಿದರೂ, ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ದೊರೆತನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ತಿರುಂಬುವ ದಾಸರಾಗಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕನಕನಾಯಕ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರಣಾಂತಿಕ ಗಾಯವಡೆದು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಗ ಪರಮಾತ್ಮ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಪಚರಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯ್ತೆಂದೂ ಅವರ ರಚನೆ "ಸಾಲದೆ ನಿನ್ನೊಂದು ದಿವ್ಯ ನಾಮ" ಎಂಬ ಹಾಡಿನ ಈ ಚರಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ರಣದೊಳಗೆ ದೇಹವ ಖಂಡ ತುಂಡುವ ಮಾಡಿ |
ರಣವ ನುತ್ತರಿಸಿ ಮರಣವ ತೋರಿದೆ
ಪ್ರಣವ ಗೋಚರನಾಗಿ ಲೀಲೆಯಿಂದಲಿ ಬಂದು |

ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿತ್ತ ಮಹಾತುಮನೆ,

ಎಂದು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವದ ದಯಾ ಪರತೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ದೊರೆತನ ಮಾಡಿದವರು ಹರಿದಾಸರಾಗಲು ಒಪ್ಪದವರೆಂದು ತಮ್ಮ 'ಹರಿ ನಿನ್ನ ಪರಮಾರ್ಥ ನಿರುತದಲಿ ಎನಗೆ ದೊರೆಯಿತೀ ಗುರು ಪಾದ ಹರಿಯೇ' ಎಂದು ಪ್ರಾಂಭವಾಗುವ ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

(1) ದೊರೆತನವ ಬಿಡಿಸಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿದ ನರ ಮಾತ್ರದವನೆನದೆ ಹರಿಯೇ ಗುರುವದಲ್ಲಿ ಹನಂಬುದರಿತೆನ್ನ ನಿನ್ನ ದಾ ಸರಿಗೆ ಮಾರಿದೆಯೋ ಹರಿಯೇ

(2) ಧರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರವಿಲ್ಲದೆನದೆಸೆಯ ಪರಿಹರಿಸಿದೆಯೆಲೋ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ! ಪರ ಬಲವ ನೋಡಿದರೆ ಉರಿದುರಿಡು ಬೀಳ್ತಮನ ಸೆರೆ ಹಾಕಿ ನಿಲಿಸಿದೆಯೋ ಹರಿಯೇ !

ಮೇಲಿನ ಈ ಪದ್ಯ ಕನಕದಾಸರ ಪೂರ್ವ ಜೀವನದ ದೊರೆತನವನ್ನೂ ವೀರಜೀವನವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿ. ಕನಕ ದಳದಲಿ ಬಂದು ಕಲಿತನೆಂದರೆ ಘೋಷ, ಕನಕ ಮನನಾಗುವುದು ಹರಿಯೇ, ಮೊನೆಗಾರ ಧರಣಿಯೆಂಬ ಧೈರ್ಯವನು ಬಿಡಿಸಿ ಸೇವ, ಕನ ಮಾಡಿಸಿದೆಯೋ ಹರಿಯೇ !

ಇದೂ ಸಹ ಅವರವೀರ ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ

'ಶರದಿಷ್ಟು ಖ್ಯಾತಿ ಪೌರುಷ ಲೋಭ ಬಹುಜನರ ಉರುವೀಶರನು ಕೈಪಿಡಿದೆ ಹರಿಯೇ !

ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಶರದಿಷ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೂ ಖ್ಯಾತಿಗಾಗಿಯೂ, ಪೌರುಷದಲೋಭ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ರಾಜರನ್ನು ಸೇವಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

'ಸ್ವಾರಿ ಹೊರಟರೆ. ಭತ್ತಭೇರಿ ನಗಾರಿಗಳು,

ಭೋರೆಯ ಪೊಂಗಹಳೆ ಹರಿಯೇ,

ಧೀರ ರಾಹುತಶಾಣ್ಯ ಪರಿವಾರಲಂಕಾರ

ಭಾರವನು ತೆಗೆದೊಗೆದೆ ಹರಿಯೇ ||

ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಾವು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೈಭವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದೊರೆತನದ ಭಾರವನ್ನು ಪರಿಸಹರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೊರೆತನವನ್ನು ಅವರು ಬಂಕಾಪುರದ ಬಳಿಯ ಬಾಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕೆಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಾಡದ ಆದಿಕೇಶನಂಬ

ಅಂಕಿತ ಅವರ ಬಾಡದೊಂದಿಗಿನ ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳ ತೊಡಗಿದ ತನ್ನ ಉಪಾಸ್ಯ ದೈವದ ಆದೇಶದಂತೆ ಇವರು ದೊರೆತನವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ದಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕನಾಯಕನು ತನ್ನ ಉಪಾಸ್ಯ ದೈವನಾದ ಆದಿಕೇಶವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಗಿನೆಲೆಗೆ ತಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ನಂತರ ತನ್ನ ಗುರುಸ್ಥಾನವಾದ ಹಂಪೆಗೆ ಬಂದು ಬಹುಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಂತಿದೆ. ವಿಜಯನಗರದ ವೈಭವವನ್ನು ಕಣ್ಗಾರೆಕಂಡು ತಮ್ಮ 'ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ'ಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕದಾಸರ ಮನೆದೈವ ತಿರುಪತಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ಈ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಲೂರು, ಶ್ರೀರಂಗ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಅಹೋಬಲ, ಕಂಚಿ, ಮೇಲುಕೋಟೆ, ಉಡುಪಿ ಮೊದಲಾದ ವೈಷ್ಣವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದೈವಗಳ ಮೇಲೆ ಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಕದಾಸರ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವಷ್ಟು ಕಥೆಗಳು ಮತ್ಯಾವ ದಾಸರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕೆಳಜಾತಿಯವರೆಂದು ಮೇಲು ಜಾತಿಯ ಶಿಷ್ಯರು ಇವರನ್ನು ತಾತ್ಪಾರವಾಗಿ ಕಾಣಲು, ಇವರು ಅಪರೋಕ್ಷ ಭ್ರಾಣಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಇವರ ಗುರುಗಳಾದ ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಇವರ ನಿಜವಾದ ಪರಿಚಯ ಮಿಕ್ಕವರಿಗಾಗಲೆಂದು ಮಾಡಿದ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಕಥೆ, ಇವರು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನಾಯಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಹಾವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾವೇಳೆಗೆ ಕರೆಸಿದ್ದು, ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಯಾರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ 'ನಾನು ಹೋದರೆ ಹೋದೇನು' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿ, ಆ ನಾನು ಎಂದರೆ 'ಅಹಂ' ಅಥವಾ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರು ಸಮರ್ಥರೋ ಅವರು ಖಂಡಿತ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರೆಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದು, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನದರುಶನಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಇವರನ್ನು ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಮೇಲುವರ್ಗದ ಜನ ಬಿಡದಿರಲು ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೇವರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ದರ್ಶನಮಾಡಿ 'ಭಗವಂತ ಭಕ್ತರರ್ಥಿಣ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಜಗಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು ಕನಕದಾಸರು.

(ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಮರು ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯ

- ಡಾ. ನೇಗಿನಹಾಳ

ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಯದಲ್ಲಿ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಕೃತಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವಷ್ಟು ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ ಪದಗಳು ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳ ಪಾಠವೂ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯ ಕಾಲದೇಶ ಕರ್ತೃವಿನ ನಿರ್ಣಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹಿರಿಯ ಸಂಶೋಧಕ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಡಾ. ಎಂ. ಬಿ. ನೇಗಿನಹಾಳ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಚಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಈ ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಮಗ್ರ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಒಂದು ಕೃತಿ ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಖಚಿತ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈತ ಯಾಪನೀಯ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ. ಯಾವನೀಯರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಡಾ. ತಾಳೆಜೆ ವಸಂತಕುಮಾರ ಅವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧಾಳಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮತಾಂತರ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದೇವಾಂತರದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದರು. ಅನಂತರ ನಡೆದ ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಸಂಜೀವ ಶೆಟ್ಟಿ, ಡಾ. ರಘುನಾಥ್, ಜಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ವಿಭಾಗದ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಜಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡ ಕಲಾ ರಂಗದ 32ನೇ ನಾಟಕೋತ್ಸವ

ಕನ್ನಡ ಕಲಾರಂಗ ತಾ. 9-12-98ರಿಂದ 11-12-98 ವರೆಗೆ 3 ದಿನ ತಮ್ಮ 32ನೇ ನಾಟಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು. ಈ ವರ್ಷದ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಈ ನಾಟಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ, ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿ ದುಡಿದು ಅಗಲಿದ ಕೆ. ಚೆ. ರಾಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಡಾ. ಮಂಜುನಾಥ್‌ರವರು ಕೆ. ಚೆ. ರಾಯರು ಕಲಾರಂಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

ತಾ. 9-12-1998ರಂದು ಶ್ರೀ ಮೋಹನ್ ಮಾರ್ನಾಡರ ನಿರ್ದೇಶನದಡಿ 'ಬಿಡುಗಡೆ' ನಾಟಕವನ್ನು 'ಯುವ ವಿಭಾಗ', ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ' ಇವರು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು.

ಈ ನಾಟಕದ ಕಥಾವಸ್ತು ಒಬ್ಬ ವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀಯ ಪುನರ್ವಿವಾಹ. ಸವಿತಾ ವಿವಾಹಿತಳಾಗಿಯೂ ಗಂಡ ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಹತ್ತುವರ್ಷದಿಂದ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ವಂಚಿತಳು. ಈ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲೇಜು ದಿನಗಳ ಪ್ರೇಮಿಯ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಡಾ. ಮೋಹನ್‌ನನ್ನು ಸವಿತಾಳ ತಂದೆ ಮೊದಲು ಅಪಮಾನಿಸಿದ್ದರೂ ಇಂದು ಮಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಸವಿತಾಳಿಗೆ ಗಂಡನಿಂದ ಡೌವೋರ್ಸ್ (ಬಿಡುಗಡೆ) ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. 'ಬಿಡುಗಡೆ' ಸಿಕ್ಕಿದ ದಿನವೇ ಸವಿತಾಳ ಹುಚ್ಚಗಂಡ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮನೆ ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸವಿತಾಳ ಪ್ರೇಮದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಅವನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣ ಹೊಂದಿದಂತಿರುವುದು ಕಂಡು ಸವಿತಾ ಮೋಹನ್‌ನಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳು ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಡಲಾರಳು. ಡಾ. ಮೋಹನ್‌ನೂ ಬಿಡಲಾರಳು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಲು ಹುಚ್ಚನಾದರೂ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಲೇಬೇಕು ಇದವಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಸರಿತಾಳ ತಂಗಿ ಶೃತಿಯ ಪ್ರೇಮಿ 'ಕಿಟ್ಟಿ' ಸವಿತಾ ಗಂಡನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಶೃತಿಯ ಮದುವೆಗೆ ಮನೆಯವರು ಸಮ್ಮತಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಶೃತಿ ಅವನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ತನ್ನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದು ಡಾ. ಮೋಹನ್‌ನನ್ನು ವರಿಸುವವಳಿದ್ದಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅಘಾತ ಹೊಂದಿ ಮತ್ತೆ ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರುತ್ತಾನೆ ಡಾ. ಮೋಹನ್ ತಾನೇ ಅವನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ

ಸಾಗಿಸಿ ಸವಿತಾಳಿಗೆ ಅವನಿಂದ 'ಬಿಡುಗಡೆ' ದೊರಕಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅವಳಿಗೆ ತಾನೇ ಆಸರೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಮೋಹನ್ ಮಾರ್ನಾಡರ ನಿರ್ದೇಶನದ ಈ ನಾಟಕ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು. ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಮೋಹನ್ ಮಾರ್ನಾಡರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಸವಿತಾಳ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರೌಢ ಅಭಿನಯ ಬೇಕಿತ್ತು. ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಪೋಷಕ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ನಾಟಕ ಉತ್ತಮವಾಗಲು ಸಹಕರಿಸಿದರು.

ತಾ. 10-12-98ರಂದು 'ಶ್ರೀರಂಗ'ರ 'ಗುಮ್ಮನೆಲ್ಲಿ ಹ ತೋರಮ್ಮ' ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ಶ್ರೀ ಭರತ್ ಕುಮಾರ್ ಪೊಲಿಪ್ಪರವರ ನಿರ್ದೇಶನದಡಿ 'ಅಭಿನಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ' ಮುಂಬೈ ಇವರು ಅಭಿನಯಿಸಿದರು.

ಎರಡು ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ನಾಟಕವಿದು. ಒಂದು ರಾವಣ, ಎರಡನೆಯ ಪಾತ್ರ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ. ರಾವಣ ದಶಕಂಠನಾದರೆ, ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ ಸಹಸ್ರಬಾಹು.

ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ವೇಶಭೂಷಣದೊಂದಿಗೆ ರಂಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ವಿದೂಷಕ ಮೇಳದವರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಇಂದು ಯಾವ ನಾಟಕ ಮಾಡುವುದೆಂದು ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಮಾಡಿಸಲೇ ಅದರಲ್ಲೂ ಲಂಪಟತನ ಅಧುನಿಕ ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಲಂಪಟತನವೇ ತುಂಬಿದೆ. ಎಂಬಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾವಣ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುತಂದರೆ ಲಂಪಟನಾದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯ ತನ್ನ ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳಿಂದ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ತಡೆದು ತನ್ನ ರಾಣಿಯರೊಂದಿಗೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತೇಲಿಸಿದ, ಬಡರೈತರ ಮನೆಮಠ ಜಮೀನು ಕೊಚ್ಚಿತು ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಉದ್ಭಟ ವೀರರನ್ನೂ ವಿಚಿತ್ರ ದೇಹರಚನೆಯನ್ನೂ ವಿದೂಷಕ ತನ್ನ ವಾಚಾಳತನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾ ಹಾಸ್ಯದ ಹೊಳೆ ಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀ ರಂಗರೇ ಈ ನಾಟಕ ಪೌರಾಣಿಕ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ನೀತಿಯುಕ್ತ ನಾಟಕವೆಂದಿದ್ದಾರೆ ಹುಡುಕಿ ತಡಕಿದರೆ ನೀತಿ ನಮಗೆ ಸಿಗುವುದಿಷ್ಟು ಈ ಉದ್ಭಟ ವೀರರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಭಟತನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುಲವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇಂದು ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸದುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಸಮಾಜದ ಮತ್ತು ದೇಶದ ನಾಶ ಖಂಡಿತ. ಈ ಪೌರಾಣಿಕ

ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದು.

ವಿದೂಷಕ ತನ್ನ ವಾಚಾಳತನದಿಂದ ರಂಜಿಸಿದ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ರೀತಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಈ ನಾಟಕದ ಮೇಳದವರ ಸಂಗೀತ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿತ್ತು.

11-12-98 ರಂದು ಇಲಿಬೋನು ಇಲಿಬೋನು ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಚದರಂಗ'ರು ಇಬ್ಬರು ಸಾಧಕರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬಸಾಧಕ ಊರ್ಧ್ವ ಮುಖನಾಗಿ ಸಾಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಏಣೆ ಹತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾನೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಧೋ ಮುಖನಾಗಿ ಸಾಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ನೆಲ ಅಗೆಯುತ್ತಾ ಇವರ ಸಾಧನೆಗೆ ನಾನಾ ಅಡತಡೆಗಳು. ಏಣೆ ಹತ್ತುವವ ಏಣೆಯಿಂದ ಬಿದ್ದು ಕಾಲುಳುಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಏಣೆ ಮುರಿದಿದೆ. ಸಾಧನ ಸರಿ ಇಲ್ಲ. ಮಳೆ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದು ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದೆ. ನೀರೆಲ್ಲಾ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಹೊತ್ತು ಹಾಕಬೇಕೆಂಬ ಬೇಸರ. ಈ ಸಾಧಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಗುರಿ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಸಾಧನಗಳೂ ಸರಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲಿ, ಇರುವೆ ಇವುಗಳ ಕಾಟಬೇರೆ. ಕೋಪೀನವನ್ನೂ ಬಿಡವು ಇಲಿಗಳು. ಸಾಧನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇಸರ, ಬೇಸರ..... ಇಲಿ ಬೋನು ತಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಪುಟಾಣೆ ಇಲಿಯೊಂದು ಬಿದ್ದಿದೆ. ದೊಡ್ಡವು ಬೀಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರದ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ನೀನೇ ನನ್ನ ಗಂಡಾಂತ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾಳೆ. ಮೊದಲೇ ಸಾಧನ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯೆ ಇವಳ ಪ್ರವೇಶ ಬೇರೆ ! ಸಾಧನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಎಂದು ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಸಾಧಕರು. ಸ್ತ್ರೀ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕಾಲುನೋವು ನೀವಿ ಸರಿಮಾಡಿದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹಸಿದು ಕುಸಿದಾಗ ತಿಂಡಿಕೊಟ್ಟು ಇಬ್ಬರನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಮತ್ತೆ ಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗುವ ಇವರಿಗೆ ತಾವು ಸಾಧನೆ ನಡೆಸಿರುವುದು ಏನನ್ನು? ಏಕೆ ? ಎಂಬ ತಬ್ಬಿಬ್ಬು. ಒಬ್ಬ ಲಿಂಗದ್ದು ಸಾಧನೆ ಎಂದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗವೋ ಪುಲ್ಲಿಂಗವೋ ಎಂಬ ಅತಿಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೂ ಸ್ತ್ರೀ ತಾನು ಮಾಡುವ ಅಡಿಗೆಗೆ ಇವರಿಂದ ಒಣಪ್ಪರಲೆ ತರಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಕರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಬೋನಾದರೆ ಸಾಧಕರು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಇಲಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕಾಟ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಲಿ, ಇರುವೆ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಇವರ ಚಂಚಲ ಮನ. ಕೋಪೀನ, ಇರುವೆ, ಇಲಿ, ಬೋನು, ಮುರಿದ ಏಣೆ,

ಕಾಲುಕು, ಮಳೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು 'ಚದುರಂಗ'ರು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಹಜವಾದದ್ದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭೋಗಲಾಲ ಸೆಯೇ ಹೊರತು ವೈರಾಗ್ಯವಲ್ಲ, ತ್ಯಾಗ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಮಾಗಿ ಹಕ್ಕಾಂಗ ಬೇಕೇ ವಿನಃ ಕಾಯನ್ನು ಹಿಡುಕಿ ಹಣ್ಣು ಮಾಡಿದರೆ ಸವೀರದು. ಇದು ನಾಟಕದ 'ತಿರುಳು'

ನಾಟಕ ಮೂರೇ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಾಧಕರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ಚರುಕಾಗಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರ ಎಳೆ ಹುಡುಗಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದು ಅಭಿನಯವಿಲ್ಲದೆ ಪಾತ್ರ ಸೊರಗಿತು. ನಿರ್ದೇಶಕ ಶರತ್‌ರವರ ನಿರ್ದೇಶನ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿತ್ತು. ನಾಟಕ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿತು.

ರಂ. ಶಾ. ಲೋಕಾಪುರ ಅವರಿಗೆ ವರದರಾಜ ಆದ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಮುಂಬಯಿಯು ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ವರದರಾಜ ಆದ್ಯ ಅವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಕೊಡಮಾಡುವ 'ವರದರಾಜ ಆದ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ'ಯನ್ನು 1998ನೇ ಸಾಲಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕ, ಅನುವಾದಕ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ ಶಾಮಾಚಾರ್ಯ ಲೋಕಾಪುರ (ರಂ. ಶಾ. ಲೋಕಾಪುರ) ಅವರಿಗೆ ದಿನಾಂಕ 26-02-1999ರಂದು ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಮೂಲತಃ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನೂರಿ ನವರಾದ ಲೋಕಾಪುರ ಅವರು ಪುಣೆಯ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದಿಂದ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. (ಆನರ್ಸ್) ಮುಗಿಸಿ 1953ರಿಂದ 1980ರವರೆಗೆ ಮುಂಬಯಿ ಆಕೌಂಟೆಂಟ್ ಜನರಲ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಸ್ವೀಚ್ಚಾ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಬಳಿಕ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಸ್ವೇತನರಿ ಅಂಗಡಿ ತೆರೆದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಳಿಗೆಯನ್ನೂ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆಲ್ಲದೆ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನದ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಂ. ಶಾ. ಲೋಕಾಪುರರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ

ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಲೋಕಾಪುರ ಅವರು ಹಲವಾರು ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮರಾಠಿಗೆ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಕನ್ನಡ - ಮರಾಠಿ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು

ಸಾವಿತ್ರಿ : (ಸುಧಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ

ಬಹುಮಾನ, ಚಲನಚಿತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ)

ತಾಯಿಸಾಹೇಬ : (ಚಲನಚಿತ್ರವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಿದೆ), ನೂರು ತಲೆ ಹತ್ತು ಕಾಲು.

ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹ - ಪುಣೆಯವರೆಗೆ

ನಾಟಕ - ಸಂಕಾನಟ್ಟಿಯ ಚಂದ್ರಿ, (ಆರ್ಯಭಟ ಪ್ರಶಸ್ತಿ)

ಅನುವಾದಗಳು

ಗೃಹದಾನ (ಪ್ರೇಮಚಂದ್ರ ಕತೆಗಳು ಹಿಂದಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ)

ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಸಂಸ್ಕಾರ' (ಕನ್ನಡದಿಂದ ಮರಾಠಿಗೆ, ವಿ. ಕೃ. ಗೋಕಾಕರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ)

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ' ಕನ್ನಡದಿಂದ ಮರಾಠಿಗೆ, ವಿ.ಗ. ಕಾನಿಟಕರ ಅವರ 'ಆಗ್ನಿ ದಿವ್ಯ' (ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ)

ಸಂಶೋಧನೆ

ಹಳೆಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ (ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.)

ಛಾನೇಶ್ವರೀ ಕಾಲೀನ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆವರ್ ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಪ್ರಭಾವ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಮರಾಠಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಹಾಗೂ ಸುಮಾರು 900ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಶಬ್ದಗಳ ಮೂಲ ಕನ್ನಡ ಶೋಧವಿದೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಲೋಕಾಪುರ ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಸ್. ಮಾಲತಿ ಅವರಿಗೆ ಪೇಜಾವರ

ಸದಾಶಿವರಾವ್ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಮುಂಬಯಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘವು ಕನ್ನಡ ನವ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಮೊದಲ ಮೈಲಿಗಲ್ಲನ್ನು ನೆಟ್ಟ ಕವಿ ದಿವಂಗತ ಪೇಜಾವರ ಸದಾಶಿವರಾವ್ ಅವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಕವಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಕೊಡಮಾಡುವ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ೧೯೯೮ನೇ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಾಗಿ ಸಾಗರದ ಎಸ್. ಮಾಲತಿ ಅವರ 'ಕ್ಷಣಿಕವಲ್ಲದ ಕ್ಷಣಗಳ' ಕವನ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಎಸ್. ಮಾಲತಿ ಅವರು ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಐದನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

Congratulations

Mr. Madhusudan Rao

Mr. C. J. Madhusudan Rao received 'Kedamath Pralahvai Dhanuka' memorial Book prize for securing the highest marks (87) in "Project Management & Control".

He recently passed his I.C.W.A. exams with a first class with 27th rank at the All India Level.

He is an engineer with a first class degree in B.E. (Chemical) from University of Bombay as well as first class Management Master (M.M.S. Finance). Currently he is working as the Finance Manager in a Multinational Company.

Mr. Madhusudan is the son of Smt. Bhavani Jagannath and Shri C. V. Jagannath Rao. Smt. Bhavani Jagannath is a life member of the Mysore Association and also a teacher at N.K.E.S. High School, Wadala.

Miss Rachana

Rachana Umashankar a class II student of the Indian High School, Dubai, U.A.E. has won the Shaikh Hamdan Award for Academic excellence. The award with a citation of the Most Distinguished student of Dubai was given with a certificate, a crystal trophy and a cash prize of Dhi 10000/- (Rs. 1 lakh) to Rachana Rao Umashankar on 16th December 1998 at the Dubai Chamber of Commerce Auditorium by his Highness Shaikh Hamdan Rashid bin Al Maktum. She has won this award in the senior category from among hundreds of students nominated. She is an all rounder who has won 66 prizes and certificates in academic and co-curricular activities.

Miss Rachana is the grand daughter of our Life Member Mr. N. Govinda Rao.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿಳನೆಯ ಜ್ಞಾನ ಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ನೋಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯಿರುವಂತೆಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೇ ಜ್ಞಾನ ಮಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೋಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹೇಗೆ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದತ್ತಿನಿಧಿಯಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುವುದೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಭಾರತ ಸರಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಭಾರತೀಯ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕುಟುಂಬದ ದತ್ತಿನಿಧಿಯಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುವ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೇ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ೧೪ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಕರ್ತೃ ಒಬ್ಬರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಡಲಾಗುವ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಈ ವರ್ಷ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಅವರು ಆಯ್ಕೆಯಾದದ್ದು ಕನ್ನಡದ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಭಾಗ್ಯ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂದ ವಿಳನೆಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ಇನ್ನಾವುದೇ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂದದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ಸಲದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಒಬ್ಬ ನಾಟಕಕಾರರಿಗೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕಕ್ಕೆ

ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇದೇ ಮೊದಲು.

ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡ್ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವರು. ಕೇವಲ ನಾಟಕಕಾರರಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ನಟರಾಗಿಯೂ, ಸಂಭಾಷಣಕಾರರಾಗಿಯೂ, ಕಥೆಗಾರರಾಗಿಯೂ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿಯೂ ರಂಗಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಚಲನ ಚಿತ್ರ ಮಾರ್ಗಮದಲ್ಲೂ, ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲೂ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಚಲನ ಚಿತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ದೂರದರ್ಶನದ ಧಾರಾವಾಹಿಗಳಿಂದಲೂ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಜನಮನಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ

'ಹಯವದನ', 'ತಘಲಕ್' ಮತ್ತು 'ನಾಗಮಂಡಲ' ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ.

ಕಾರ್ನಾಡರ ನಾಟಕಗಳು ಜಾನಪದ, ಪೌರಾಣಿಕ ಇಲ್ಲವೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮಕಾಲೀನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ. ವಾಸನಿಕ ತೊಳಲಾಟ, ದೈವಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯಸತ್ಯಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ತಂದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡರು ಪುಣೆಯ ಫಿಲಂ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿಯೂ (1974-75), ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ (1976-78), ಚಿಕಾಗೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂದರ್ಶಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿಯೂ (1987), ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ (1988-93) ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕಾರ್ನಾಡರಿಗೆ 'ಪದ್ಮಶೀ' (1974), ಪದ್ಮಭೂಷಣ (1992), ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ (1984) ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಅವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಯಯಾತಿ'ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಮಾನ, 'ತುಘಲಕ್'ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 'ತಲೆದಂಡ'ಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇದೀಗ ಕಾರ್ನಾಡರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಗರಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್‌ನ ಕಲಾತಂಡ ಅವರ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮುಂಬೈಯ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದೆ. ಕಾರ್ನಾಡರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ತಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು 'ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್' ಹಾಗೂ ನೇಸರು ಈ ಮೂಲಕ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಎಲ್ಲಾ ರಸಿಕರ ಪರವಾಗಿಯೂ ಗಿರೀಶ್ ಕಾರ್ನಾಡರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬಯಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸೃಜನ ಸೃಷ್ಟಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸತ್ಪಠಾಲಿಯಾಗಿ ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತದೆ. ●

STATEMENT ABOUT OWNERSHIP AND OTHER PARTICULARS OF NESARU TINGALOLE

1. Place of Publication : Mumbai
2. Periodicity of Publication : Monthly
3. Printer's Name : Aarati Art Printers
Citizenship : India
Address : 101, Varma Chambers,
11, Homji Street,
Fort, Mumbai-400 001.
4. Publisher's Name : M. A. N. Prasad
Citizenship : India
Address : C/o. The Mysore Association,
393, Bhaudaji Road,
Matunga, Mumbai-400 019.
5. Editor's Name : M. A. N. Prasad
Citizenship : India
Address : C/o. The Mysore Association,
393, Bhaudaji Road,
Matunga, Mumbai-400 019.
6. Name & Address of
the Owner of Newspaper : The Mysore Association,
393, Bhaudaji Road,
Matunga, Mumbai-400 019.

I, M. A. N. Prasad hereby declare that the particulars given above are true to best of my knowledge and belief.

ಡಾ| ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ
ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಭಾವದಿಂದ ಮುಂದಿನ
ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕಾದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.